

S. I.

QUIBUSDAM DVBITATIONIBUS SATISFIT.

QUAEDAM PROPONAM DUBIA, DISSOLVAMQUE.

433 **P**rimum. Vtrum retinens praedictos libros lethaliter contra praecipuum peccet? Ad quod communiter respondent affirmativè Doctores: quia materia gravissima, ut probat Dian. 11. part. tract. 8. resol. 62. citans Turrianum, qui affirmat, errorem esse, contrarium asserere.

Secundum. Vtrum, qui notitiam habet, quod alter eos libros contra edictum retinet, obligetur illum denunciare?

434 Ad quod affirmativè respondeo, cum Dian. 11. part. tract. 8. resol. 62. & cum Turrian. centur. 4. dub. 17. & communiter; quia ita praecipit edictum, & praecipuum DD. Inquisitorum, tam in Indice Urbis, quam in eo, quod à Sancto Hispanico Tribunali solet publicari.

Tertium. Vtrum in retinendis his libris (idem quaritur in legendis) detur materiae parvitas?

435 Ad quod respondetur affirmativè, id est, quod non erit lethale per unum, aut alterum diem retinere; ita Sanch. lib. 2. Summ. cap. 10. num. 55. ita etiam Bonac. de censur. disp. 1. quaest. 2. punct. 4. num. 15. intelligitur hoc, data op-

portunitate, eos tradendi: nam; ut dicti addunt Authores, qui detinet praedictos libros expectans opportunitatem, aut commoditatem eos mittendi, censuram non incurrit. Sicut qui bona alterius iniuste habet, expectare opportunitatem potest, ut restituat. Et tamen iuris naturae est obligatio ista: ergo potiori titulo in praesenti casu; quia non proprie dicitur malitiosè retinere, qui detinet, quaerendo modum, vel expectando, aut providendo, medium tradendi.

Etiam in legendo datur parvitas, unam, videlicet, paginam, idem Sanchez, num. 31. & haec est latior opinio, à pluribus non admittitur.

436 Quartum. Vtrum vir doctus retinere possit libros, de quibus haec propositio loquitur?

Respondeo negativè, nisi dum expurgati fuerint. Ratio est: tum, in poenam Authoris: tum ob periculum legendi, & se, aut alios pervertendi: & nemo ita de se fidere potest, quod non cadat, sed praesumptuosè ager contra Apostolicam ordinationem Urbani VIII. Dominorumque Inquisitorum libros detinendo. Et si non tradiderit, illis in materia, ut dixi, gravi non obediet; quia sine exceptione loquuntur, seu praecipiant.

COM

COMPILATIO MORALIS

DICTORVM A VIRIS DOCTIS

AD PROPOSITIONES DAMNATAS
AB INNOCENTIO XI.

VIDE AD ISTARUM PROPOSITIONUM DAMNATIVI Decreti pleniorè intelligentiam, advertentias praemissas in principio operis, à num. 1. & praecipue à num. 10. quia specialiter pro harum damnativo Decreto ponuntur.

PRIMA PROPOSITIO.

NON EST ILLICITUM IN Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi; hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.
Damnata.

EXPLANATIO.

437 **S**upponendum primo: opiniones in Theologia Morali, ut ad praesens attinet, esse in duplici differentia; aliae circa licitum, aliae circa valorem facti. Opiniones circa licitum, v. g. vtrum sit licitum laborare duabus horis in die festo? Practicari possunt communiter, etiamsi minus tutae, & probabiles (dummodo non sint te-

nae probabilitatis) quia cum in tali casu detur dubium positivum de obligatione legis, tenet voluntas possessionem libertatis, & potest sequi opinionem ipsi faventem: at vero opiniones circa valorem rei factae, v. g. vtrum Sacramentum sub hac forma, vel materia sit validum? Vel vtrum si infirmo applicetur hoc medicamentum, proficiet ipsius sanitati, vel erit ipsi in perniciem? Practicari non possunt, si minus tutae sint, ac securae. Ratio est: quia tunc non possedit voluntas, sed alia superior lex, vel Religionis de attendendo ad reverentiam Sacramenti, vel charitatis de non operando cum periculo nocendi proximo: Videatur Moya, selectarum tom. 1. tract. 1. quaest. 6. §. 8. & quaest. 9. à num. 1.

438 Supponendum 2. quod in praesenti condemnatione solum agitur de opinionibus circa valorem Sacramenti; & sic solum intelligitur de versantibus, vel circa formam, vel circa materiam Sacramentorum, vel circa intentionem Ministri; quia ab his tribus tantum pendet valor Sacramentis non de opinionibus, quae agunt praesens de licita eorum administratione.

Y 112

niones poenitentibus faventes circa materiam, quam apponunt, ut probabiliter asserit Hozes hic, num. 5. 6. & 9. & Torrecilla hic, 1. impres. num. 95. quia damnatio solum de administrantibus Sacramenta loquitur, non de recipientibus; & cum odiosum sit, extendendum non est.

447 Unde non damnantur opiniones asserentes, quod attritio in re supernaturalis, ut talis cognita à poenitente, est sufficiens ad Sacramentum; quod est nunc factis commune, ut videri potest apud Magistrum Prad. tom. de Poenitent. tract. 7. quaest. 3. dub. 2. §. 3. num. 21. Tum, quod necesse non est, poenitentem ordinare dolorem ad confessionem, vel doleri ex intentione confessionis; quod affirmat Lugo de Poenitent. disp. 14. sect. 4. num. 47. cum alijs. Tum (& hæc accedit præcedenti) quod quando poenitens oblitus in confessione alicuius peccati lethalis, reiterat statim confessionem, ut illud Ecclesiae clavibus subiiciat, potest ex vi doloris præcedentis confessionis absolvi, absque novo apposito, si talis dolor fuit universalis, aut peccatum oblitum includitur in eius motivo; quod affirmat Enriquez, lib. 4. de Poenitent. cap. 26. §. 7. & approbat Lugo citatus, sect. 3. num. 31. Non tamen admitto, quod fieri possit hoc valide in qualibet confessione de peccatis vitæ præteritæ; id est, quod sicut sufficit pro materia remota poenitentiae, sapius eadem peccata

Sacramento subiicere, ita etiam pro materia proxima sufficiat idem dolor pro pluribus confessionibus voluntariè conficiendis; ut aliqui apud Moyam, tract. 3. disp. 5. quaest. 8.

448 Non peccavit ergo Poenitens, etsi data opera, his, ut iacent, utendo opinionibus. Sed melius erit, securioribus se munire. Sunt tamen peritiles pro aliqua circumstantia, v. g. si Poenitens, cum accedit ad confessionem, iudicat, se non posse excipere ad verum dolorem, & recordatur de præterito, in quo securius fit Sacramentum, potest fides in eo dolore, illud recipere. Et licet aliquando peccet, minus securo circa valorem Sacramenti probabili opinione utendo, v. g. si recipiens Ordinem, non vult advertentè materiam tangere physicè: non tamen est casus damnationis; eo quod, ut dixi, non loquitur damnata de recipientibus. Hozes, in explicatione huius propositionis, pagin. mihi 8. col. 2. num. 9.

449 3. Non condemnantur opiniones militantes circa iurisdictionem Ministri: nam suppleri potest ab Ecclesia defectus, & ut pia Mater de facto supplet, si ex parte opinionis, & Ministri illam sequentis, sequeretur utpotè tolerans talem opinionem. Unde Minister non exponit Sacramentum periculo frustrationis, ministrando illud fisis opinionem probabili de sua iurisdictione. Ita communiter.

Hic

450 Hic verò advertere debet, opinionem tenentem, approbatam ab Episcopo in vna Diocesi, posse in alijs Diocesis eligi per Cruciatæ Bullam, etiamsi in illis approbationem non habeat ab Ordinario, esse damnatam per Innocent. XII. ut videri potest in illius Decreto posito infra. Idemque dic de Regularibus: nam ex Clementis X. Bulla debent esse approbati ab Ordinario illius Diocesis, in qua confessiones audiunt, ut etiam adverte infra loco citato. Vnumque, & alterum invenies in foro conscient. tract. 1. cap. 1. §. 3. à num. 26. & §. 5. à num. 45. & tract. 4. cap. 6. §. 5. à numer. 745.

451 Advertendum tamen, quod si dubium de iurisdictione est negativum (in quo intellectus manet pendulus absque assensu alterutrius partis) taliter dubitans non potest, nisi in casu magnæ necessitatis, audire confessiones mortalium: Et tunc sub conditione, si potest, cum onere imposto poenitenti subiiciendi illa peccata alteri habenti iurisdictionem certam, vel dubiam positivè, quod est idem, ac probabilem. Ita Lugo de Poenitent. disp. 19. sect. 2. numer. 28.

452 Et quamvis dubiam positivam habeat, hoc est, probabilis sit Confessoris iurdictio, sanum tamen erit consilium, ut ea utatur circa peccatum, de quo opinatur, quod absolvere potest, v. g. aliquod reservatum per Bullam, aut aliud privilegium, ut exigat à

poenitente materiam aliquam certam, v. g. peccatum veniale determinatum, ut mendacium, vel aliud mortale iam confessum, si ille aliam, præter reservatum non ponit; ut sic securius peccatum, de cuius iurisdictione opinatur, absolutum maneat, saltem indirectè; sic Hozes hic, quaest. 5. num. 2.

453 4. Non damnantur sequentes opiniones: 1. quæ concedit Sacramentum informe: nam Sacramentum informe non lædit valorem Sacramenti, sed fructum. De quo aliquando in hoc opere. Ita Lumbier, apud Corella.

2. Quod DD. Episcopi non possunt limitare Regularibus approbationem pro viris tantum, ex defectu præcisè ætatis, ut cum alijs sustinet Curs. Moral. tom. 4. tract. 18. cap. 4. punct. 2. §. 3.

§. I.

RESOLVITUR DUBIUM
de Matrimonii Sacramento.

454 **Q**uaritur an Sacramentum Matrimonii in hac damnatione comprehendatur.

Resp. Non comprehenditur. Probatum 1. quia hæc propositio non loquitur de suscipientibus Sacramentum, & non improbabilitè, nec de Ministris non deputatis, nec consecratis pro Sacramentorum administratione; sed contractantes sunt ex vna parte Sacramentum recipientes, & ex alia, licet Ministri illius non sunt ab Ecclesia consecrati ad hoc munus: ergo de illis non loquitur propositio.

G

&

Vnde, licet Minister Sacramenti peccet administrando illud, non observatis decretis circa caeremonias, vel alia via, non tangente in essentialibus illius, non agit contra damnationem, v. g. Parochus, qui in Baptismo solemni non vritur aqua benedicta, cum possit; & alia plura exempla de hoc afferuntur ab alijs. His suppositis.

439 Sentiendum est, quod opiniones versantes circa valorem Sacramentorum, in eorum administratione minus tutae, ac securae praticari non possunt, etiam si non imminet proximo damnum, in periculo frustrationis eorum. Ita declaratur ab Innocentio in praesenti damnatione. Ratio est: reverentia Sacramenti, quae violatur exponendo illud sine vrgenti necessitate periculo frustrandi.

440 Vnde ex hac damnatione nequit Minister Sacramenti vti forma, aut materia dubia, seu probabiliter tantum in illius administratione extra casum necessitatis, v. g. in Baptismo aqua rosacea, nec sequenti forma, hoc est: *Baptizo te in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis*. Vel omittere requisitum aliquod pro validitate; vt baptizare in vna tantum manu, aut pede: non vngere in Extrema Vnctione alicuius sensus organum: tradere in Ordinis administratione Episcopum materiam, taliter, vt physice illam recipiens non tangat: item consecrare in blata, vulgo, *centeno*; insuper, in Sacramen-

to Poenitentiae illa tantum proferre verba absolutionis, *absolvo te*, erit grave peccatum contra damnationem; cum sit probabile, esse de essentia absolutionis sequentia: *A peccatis tuis*; & est opinio Paschalis, à Dian. citat. in 11. part. tract. 6. resol. 11. & Gabrielis, & Paludani, quos affero in foro conscient. tract. 2. cap. 12. §. 2. num. 531. Deinde ministrare cum sola intentione habituali, etsi probabile sit, quod sufficiat. Nam securius est, quod ad minus requiritur virtualis intentio ad Sacramentorum administrationem, de quo vide forum conscient. loco citat. à num. 526.

441 Et suppono in exemplis adductis, quod damnata propositio assentit; quod in Baptismo, Ordine Sacerdotali, & Episcopali non est vtendum in eorum administratione opinione probabili, relicta tutiori, in illis verbis: *Hinc sententia probabili tantum vtendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis*.

Ex quo sequitur primò, quod interveniente gravi necessitate, administrari possunt, & debent, cum tali dubio positivo, v. g. puero moribundo Baptismum dari, obligatorium erit sub aqua rosacea, si non detur naturalis; & sic de alijs. Quia Sacramenta propter hominem instituta, eo modo, quo possunt, ipsi favere debent.

442 Etsi infans, ob difficile partum, non potest ex vtero exire, possit baptizari in pede, aut

ma-

manu, quam extendendo ex vtero manifestat. Et qui aliam formam ignorat praeter istam: *Ego te baptizo in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque*; potest in illa baptizare infantem moribundum, si alius non adest, qui legitimam sciat. Insuper in gravi necessitate, si non invenitur panis triticeus pro sacro peragendo, in pane blato, vulgo, *de centeno*, consecrari potest.

443 Quod etiam valet in alijs Sacramentis ad salutem simpliciter non necessarijs: nam in vrgenti necessitate ministrari debent in materia, aut forma minus secura, vt Sacramentum Extremae Vnctionis, praecipue si aliud Sacramentum accipiendi non est capax infirmus. Vnde praticari solet in gravi necessitate organum sensus vngere, dicendo, absque alia Vnctione, partialem formam, quae illi correspondet. Item, si Ministro Sacramenti minitantur aliqui mortem, vel grave damnum, si in materia, aut forma dubia non ministrat illud, dummodo ex Sacramenti contemptu id non fiat, licebit illi in ea materia, aut forma illud administrare. Vt ex Perez, Juan Sanchez, apud Diana, part. 2. tract. 13. resol. 2. affert Torrecilla hic, num. 71.

444 Sequitur 2. illud praticari posse, ex quo, iuxta Ecclesiae praxim, certum ponitur Sacramentum, quamvis non sit magis securum; quia servatur intentum condemnationis: vnde securè administratur Sacramentum cum in-

tentione virtuali Ministri, etsi securior sit formalis. Et securè datur Sacramentum Poenitentiae atritionem supernaturalem solum habenti, etsi securior sit contritio. Ita communiter.

445 In praesenti non damnantur sequentes opiniones. Primò, omnes versantes circa quantitatem, vel qualitatem materiae remotae Sacramentorum: vt talia, vel tot peccata in Sacramento Poenitentiae; quia tantum versant circa licitum. Et talis est opinio non obligans ad confitendo peccata mortalia dubia. Talis etiam alia, circumstantias intra eandem speciem aggravantes à confitendo excusans. Tales insuper sunt opiniones affirmantes, quod in tali, vel tali circumstantia dimidiari potest confessio, v. g. quod taceri potest peccatum, vt non reveletur complex. Talis denique opinio asserens, quod quando apponuntur peccata iam confessa, non est obligatio explicandi circumstantias speciem mutantem. Et ratio omnium est: quia etsi ad praxim reducantur praedictae opiniones, securè apponitur materia proxima, nimirum peccatorum dolor, & confessio. Et licet materia remota Sacramentorum observanda est, ad eorum valorem, formaliter sumpta: hic verò non alteratur integritas formalis Sacramenti Poenitentiae, sed integritas materialis illius. Ita Lumbier, 2. impr. num. 26. Torrecilla, num. 82. Corell. Filgueira.

446 2. Non damnantur opi-

nio-

& consequenter in damnatione non comprehenduntur.

455 Probat 2. & præcipue: nam celebrans matrimonium non intendit per se, & primario Sacramentum conficere, sed contractum matrimonij, & secundo celebrare Sacramentum, si certus extitit contractus; ut ait Sanchez de Matrimon. lib. 7. disp. 8. num. 2. Dian. 5. part. tract. 10. ref. 81. Palao de censur. disp. 5. punct. 4. §. num. 25. Curs. Moral. tom. 2. tract. 10. cap. 6. punct. 4. numer. 47. & ego in foro conscient. tract. 4. cap. 9. §. 5. num. 849. & in explication. huius proposition. nota 3.

456 Ex quo meo videri evidenter sequitur, non frustrari in hoc Sacramento intentionem illud conficiendi; quantumvis materia, & forma sint dubiæ, nec Sacramentum frustrari dici potest, quod intentionem rectam sequitur Ministri. Ratio est: nam intentio in Ministris huius Sacramenti est conditionalis, eo ipso, quod secundo intendit efficiendam Sacramenti: quia intentio ita se habet, ad minus implicitè, & virtualiter: *Intento contractum matrimonij; & si verè contractus fiat, intento Sacramentum.* In quo nullum periculum irreverentiæ huic Sacramento datur. Quod quidem in alijs Sacramentis non invenitur: nam cum illa actio, v.g. ablutio in Baptismo, Unctio in confirmatione, traditio in Ordine, & verba, quæ eo tempore pro forma dicuntur, nullum alium finem

habeant, quam conficere Sacramentum: si istæ in ratione materiæ, & formæ Sacramenti incertæ fuerint, & absque necessitate positæ, Minister, qui his usus fuerit absque gravi causa, relictis securioribus, manifestè periculo frustrationis Sacramentum ponit; & consequenter irreverentiæ: quæ est potissima causa huius damnationis; quod in Sacramento Matrimonij non invenitur ob rationem allatam.

457 Hanc resolutionem non admittit Mag. Hozes, in appendice 3. ad hanc proposition. præcipuumque fundamentum est, quod Innocent. XI. non excipit hoc Sacramentum à damnatione, & alias propositio generaliter loquitur: ergo non est excipiendum.

458 Sed hoc non nimis urget: quia Decretum Innocentij ponit, ut iacent, propositiones damnatas; sed ista propositio, ut iacet, est falsissima, & damnationi subiacet, quamvis in illa administratio matrimonij non intelligatur in illius sensu damnata, ut patet: ergo ex hoc fundamento non tollitur, quod administratio matrimonij in illa non intelligatur.

459 Maneat ergo, quod Matrimonium, ex eo quod contractus est, & per se intentus à contrahentibus, sequitur forum contractus, qui non excludit probabiles opiniones prædicare in illo efficiendo; sicut si non esset Sacramentum, ex eo quod reverentiam Sacramenti non lædit; cum per acci-

accidens, seu secundo intendatur, & resultet, posito contractu: & non alio modo intenditur hoc Sacramentum, ut explicatum est. Quod mihi maximè probat, & arridet; alias, si hoc probabile non esset practicè, innumera opinionones, quæ circa impedimenta matrimonij irritantia, eorumque dispensationes passim vagantur, improbables in praxi essent, nisi in casu necessitatis, ut consideranti patebit; quod nimis durum videtur asserere. Hanc resolutionem defendit, & sustinet Pater Cardenas.

460 Fateor tamen, bonum, rectiusque consilium fore, securiores opinionones ad praxim reducere, dum non urget necessitas, ut sic validitati contractus matrimonij, quod indissolubile statum constituit, consulatur; sed licet illicite id fiat, quatenus rationem contractus matrimonij tangit; eo quod sine causa ex his genere opinionibus factum, non subiicitur in meo asserto damnationi; quia ut iam explicavi, non lædit reverentiam Sacramenti.

§. II.
DUBIUM CIRCA MATERIAM
voluntariam Pœnitentiæ Sacramenti.

461 **Q**uæritur: Vtrum pro materia voluntaria, quæ in confessionibus ponitur, nulla necessaria habita, sufficiat pecca-

tum, vel peccata venialia indeterminata: hoc est, quod dicat pœnitens: Accuso me de duobus, v.g. peccatis venialibus, non determinando speciem, & numerum? Et idem est de mortalibus iam confessis, ut dicere: Accuso me de duobus peccatis mortalibus vitæ præteritæ? Vel accuso me, quod mortaliter in vita præterita peccavi, non determinando speciem, & numerum?

Supponitur, Tridentinum Concilium nihil declarasse de hoc in materia voluntaria Pœnitentiæ Sacramenti, ut advertit Hozes hic, quæst. 4. num. 3. & 4.

462 Respondeo: Non sufficere, sed debere pœnitentem speciem, & numerum peccatorum determinare, nimirum, quod sit contra charitatem, aut iustitiam, aut castitatem, si alicuius harum specierum fuerint; & quod sint duo prima commissa, aut duo ultima in ea specie; id est, dicere debet pœnitens pro sufficienti materia confessionis: Accuso me de duabus mendacijs ultimis, vel de duabus primis, vel de primo, vel de ultimo peccato gravi contra castitatem vitæ præteritæ, aut de alio, quod determinatum habeat in sua mente. Et de numero potest, ut voluerit, variare, ut iam de primo, iam de ultimo, iam de duobus, iam de tribus, aut quatuor in diversis confessionibus, vel semper, si maluerit, unum determinatum, & in una specie.

463 Ratio resolutionis est: Tum 1. quia omnia Sacramenta

habent determinatam materiam in specie, & numero, circa quam versentur. Tūm 2. quia hoc Sacramentum est per modum iudicii criminalis, & tale iudicium debet esse de tali, aut talibus determinatis peccatis. Tūm 3. quia hæc est practica ferè omnium, qui hoc frequentant Sacramentum. Tūm 4. nam si Sacerdos intendens consecrare quatuor hostiolas ex acervo, quin determinaret quas ex illis, nihil faceret, quia materiam non determinat.

464 Et licet Pater Cardenas in explicatione huius propositionis differt. 6. artic. 3. quæst. 3. num. 128. afferat discrimen in hoc inter Pœnitentiam, & Eucharistiam, nimirum, quod forma Eucharistiæ est demonstrativa; & sic petit materiam determinatam, quam demonstrat: non tamen forma Sacramenti Pœnitentiæ.

465 Sed hoc vim nostræ rationis, seu paritatis non enervat: nam Eucharistiæ forma, non solum quia demonstrativa est, sed quia forma Sacramenti est, exigit determinatam materiam, circa quam versetur, ut videri est in omnibus Sacramentis: nam Baptismus circa determinatam aquam; Unctio circa determinatū oleum; Ordo, v. g. Presbiteratus circa determinatum Calicem, & Patenam, cum determinato vino, & hostias; Matrimonium circa determinata corpora; sic Pœnitentia circa determinata peccata.

466 Nec quod sit per modum iudicii, permittit indeterminatio-

nem in materia; quia in verò, & criminali iudicio, cognita per testes causa, debet esse certum, & determinatum crimen. Et quamvis in Sacramento possit esse voluntaria materia, semel tamen, quod in forma iudicii criminalis tradatur, formam veri iudicii criminalis effugere non valet.

Insuper, quia ut notavit Mag. Hozes, num. 31. implicite ponitur pro peccatis directè absolutis demonstrativum *his*, hoc modo: *Absolvo te ab his peccatis tuis*. Et ideò non ponitur expressè, quia non solum absolvit directè à confessis, sed etiam indirectè ab omnibus. Quia de causa plures Confessarij pro solatio confitentium addunt in absolutione, omnibus, dicendo: *Ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis*.

467 Nota hic 1. quod si pro materia ponit pœnitens omnia peccata alicuius speciei ab ipso commissa; ut si dicat, *accuso me de omnibus mendacijs, vel de omnibus murmuracionibus*, est legitima materia; quia ista est determinata: sicut Sacerdos consecrans acervum hostiolarum, etsi nesciat numerum determinatum illarum; ut iam dixi in foro consc. tract. 1. cap. 2. §. 3. num. 120.

468 Nota 2. quod sufficit, pœnitentem in sua mente determinare peccatum, vel peccata de quibus confitetur, v. g. *te accusas de duobus periurijs iam confessis, vel de duobus mendacijs, si ea in tua mente determinata habes; quæ nimirum fuerunt, quæ tali tempo-*

re, loco, aut circumstantia protulisti; nihil amplius in confessione explicare teneris, ut illi satisfacias; quia materiam determinatam posuisti.

Hæc ergò opinio, etsi mihi certa, à paucis tractata est, ideòque pro illa plures, non possunt Authores afferri; vide aliquos in Magist. Hozes citato, qui illam sustinent.

469 Contrarium defendunt etiam pauci, asserendo, quod neque speciem, neque numerum peccatorum esse necessarium confiteri in materia voluntaria; sed sufficere, quod pœnitens dicat: *Accuso me, quod mortalitèr peccavi; vel accuso me, quod venialitèr peccavi*. Huius opinionis fuerunt Homobon. apud Diana, in 3. part. tract. 4. resol. 66. item Dicastill. apud eundem Dian. 11. part. tract. 5. resp. 24. item N. Anton. à Spiritu Sancto de Pœnitent. tract. 5. res. 5. sect. 4. & sect. 6.

470 Alii affirmant, quod etsi species debeat in confessione poni, non tamen numerus determinari, v. g. si dicat pœnitens: *Accuso me de duobus mendacijs, vel accuso me de duobus periurijs vite præterite*; quin determinet quod sint prima, vel ultima, aut illa, quæ determinata in sua mente habeat.

Et inter diversa huius opinionis fundamenta, præcipuum est; quia cum talia peccata sint materia voluntaria, debet esse liberum pœnitenti confiteri modo, quo voluerit, aut in specie tantum, aut

in specie, & numero determinato; sicut ei liberum est, & non confiteri.

471 Item, qui centum debet regales, & solvit decem, non indiget determinare, quod sint decem primi, aut decem ultimi: ergò qui confitetur duo mendacia, non obligatur dicere, quod prima sint, vel ultima.

472 Confirmatur: nam si aliquis octo contraxit irregularitates eiusdem speciei ex totidem homicidijs, seorsim commissis, aut in decem incurrit excommunicaciones; quia separatim decem gravitèr percussit, suadente diabolo, Clericos; posset de duabus dispensationem petere, seu absolutio-nem; quin determinet, quod de duabus primis, aut ultimis: ergò idem similiter in nostro casu; hæc opinio est Lugonis apud Arriagam de pœnitentia disp. 32. sect. 4. numer. 23.

473 Respondeo ad argumentum, quod licet liberum pœnitenti sit peccata venialia, aut mortalia iam confessà Sacramento subiicere; tamen semel quod subiiciantur, debet numerus determinari; ut iudicium Sacramentale legitime, ut dictum est, fiat.

Et ex hoc capite manet perspicua disparitas nostri casus ab exemplo posito: nam cum quis solvit decem ex centum debitis, non ponit eos decem, ut materia alicuius iudicii Sacramentalis, seu Sacramenti in forma iudicii: At pœnitens non debet peccata, quæ subiicit, præcipuè mortalia iam

confessa; & semel; quod Sacramento subiiciat, debet determinare materiam: quia est proprium Sacramentorum versare circa determinatam materiam; & non minus poenitentiae, quae iudicium Sacramentale est.

474 Vnde Concilium Tridentinum, sess. 14. cap. 5. declarat, deberi omnia mortalia confiteri in specie, & numero; non ex alia ratione, ait Concilium, nisi quia iudicium criminale est cognita per testes causas; & licet non teneatur poenitens venialia confiteri; si verò aliqua confitetur, determinare debet, ut perfectum fiat iudicium: & hoc non exigit absolutio censurarum; quia non fit Sacramentum, nec determinatam formam verborum petit.

Istae tamen opiniones non manent per hoc Innocentii Decretum damnatae: nam licet minus sint probabiles, minusque securae, & in materia Sacramentorum; favent verò poenitentibus, & ex parte istorum, non ex parte ministrantium, se habent, ut iam dixi.

475 Sed ego teneo, & tu primam tene, ut ne periculo frustrationis Sacramentum exponas. Et quia ita se habet etiam communis practica piorum se contentium, qui non solum speciem peccatorum declarant, sed insuper determinatum numerum ponunt, v. g. quodsi de duobus periuris ex pluribus à te commissis, & confessis, te accusas, aut de duobus, aut quatuor mendacijs, seu murmurationibus, determines, quod fiat duo

prima, aut ultima, aut quae tunc fixe, & determinata habeas; vide Mag. Hozes citatum, & Moyam, selectar. tom. 1. tract. 3. quaest. 6. disp. 5.

SECUNDA PROPOSITIO.

PROBABILITER EXISTIMO

Iudicem posse iudicare iuxta opinionem, etiam minus probabilem.

Damnata.

EXPLANATIO.

476 **S**entiendum est, quod Iudex in iudicando non potest opinionem minus probabilem sequi: quia ita declarat Innocent.

Advertendum 1. quod hic loquitur de Iudice, tam superiori, quam inferiori; tam arbitro, quam legitimo; quia omnes Iudices sunt. Non tamen, ait Doctor Hebas, de illo, qui eligitur ad amicabiliter lites componendas, quia verè Iudex non est.

477 2. Quod ista damnatio intelligitur, tam de probabilitate facti, quam iuris. Probabilitas iuris est, quando leges, vel earum legitima interpretatio magis, vel minus vni parti, quam alteri favent. Probabilitas facti, quando factum probatur pluribus, vel paucioribus testibus, aut scripturis. Et iuxta magis, aut minus, vel iuxta maiorem, seu digniorem, aut minorem numerum, erit res magis, aut minus probabilis, iam de facto, iam de iure, servata proportione,

3. Ad-

478 3. Advertendum, quod esse probabiliorem, vel aequè probabilem opinionem debet discerni ex maiori, vel aequali receptione inter peritos, vel si talis visa fuerit Iudici docto in iure. Et tutius erit iudicium suum alteri perito subiicere. Videatur Villalob. tom. 1. tract. 1. dif. 15. num. 5. & Vazquez 1. 2. disp. 62. num. 5. & 6.

479 Non damnatur hic 1. quod Procuratores, & Advocati sequi possint minus probabilem opinionem; quia isti non sunt Iudices.

2. Quod Iudex in criminalibus sequatur in favorem rei minus probabilem opinionem: imò & debet, quia dum reus pro se habet opinionem, non probatur clare contra ipsum. Villal. num. 3.

3. Non damnatur sententia asserens, quod potest Iudex opinionem minus probabilem sequi in omni eo, quod non est sententiam pronuntiare, hoc est, quod sententiam diffinitivam praecedit: cum enim id non sit propriè iudicare, & damnatio quid odiosum sit, restringenda potius, quam extendenda est.

Ex quo sequitur 1. posse Iudicem inquirere testibus de reo occulto, quando crimen est publicum; quia datur opinio id affirmans, etsi minus probabiliter.

480 Sequitur 2. quod in causa capitali potest Iudex inquirere reo de suo delicto, cum sempleta tantum ipsius delicti probatione, exigendo ab illo iuramentum, & imposito illi praeepto, ut veri-

tatem aperiat: quia de hoc datur opinio, licet concedamus, contrarium assensum maiorem habere probabilitatem.

481 Sequitur 3. quod praecedente in causis criminalibus depositione vnius testis, omni exceptione maioris, poterit Iudex ex vi huius dicti torquere reum, ut delictum fateatur: nam quamvis Authores sint, qui asserant, quod in criminalibus non sufficiat testificatio vnius, etsi omni maiori exceptione digni, nisi indicia, vel coniecturae aliqua addantur: sunt tamen Doctores sentientes sufficere, eorumque assensus probabilis iudicatur; quemque Iudicem sequi, non damnatur.

482 Sequitur 4. posse Iudicem incarcerare reum, quem in alieno territorio alligavit; praecipue, si eum persecutus fuit à proprio territorio in alienum; & è contra pro suo libito valebit Iudex omittere: quia pro utroque placito opiniones vagantur; teste Antonio Gomez, tom. 3. variar. cap. 9. num. 4.

483 Sequitur 5. quod in varietate opinionum circa reos ad Ecclesiam se confugientes, alijs affirmantibus, quod in aliquibus delictis valet pro eis immunitas, alijs idem negantibus, erit pro arbitrio, seu libertate Iudicis, quam voluerit practicare. Delicta autem, de quibus opinantur Authores, videri possunt in Dian. 6. part. tractat. 1. per totum, & praecipue resol. 26. Vnde, quia pro blasphemo, simoniacò, adultero, sacri-

lego, sodomita, periuro, excommunicato, suspensio, aut interdicto, occisore Clerici, filio, qui patrem necavit, Religioso apostata, teste falso, cuius testimonio ad poenam capitis damnatus est reus, frangente carcerem, vel è manibus Iudicis, aut satellitum violentè se extrahente, dantur opiniones oppositæ, an valeat immunitas Ecclesiæ? Erit in voluntate Iudicis, inspecta prudentialitè delicti circumstantia, extrahere, vel non, ab Ecclesia reum, & in carcerem trudere. Omnia hæc affert Torrec. hic, à n. 103. vbi videbis.

484 4. Non damnatur asserere, quod possit Iudex inferior sententiam ferre iuxta probabilem minus opinionem, si in praxi est magis recepta: nam maior probabilitas suppletur optimè per praxim, & stylum, qui est velut certum ius municipale, ad quod omninò attendendum est, vt cum Barbofa affirmat Filgueir. in præfenti.

5. Non damnatur, quod si vna pars habet pro se probabiliorem opinionem, & altera minus probabilem cum possessione, teneretur Iudex in favorem possidentis pronuntiare sententiam. Nam excessus illius in probabilitate absorberetur ab ista, & confunditur per legitimam possessionem. Ita Filgueira ex pluribus iuribus.

485 Ad vltimum: inquirens 1. Vtrum probabilitas intrinseca in Iudice prævalere debeat ad extrinsecam ex auctoritate Doctorum?

Ad quod Filgueir. ait: quod Iudex, cui in conscientia hoc opus incumbit, illud scrutetur, attendens inter Authores, ex professorum tractantes, & illos, qui solum attingentes, qualesque ex illis classicos, qualesque non. Et licet plures sint pro vna parte; si pro altera stant efficaciora argumenta, rationesque vivatioris iuxta principia Theologica, & regulas iuris, teneri in conscientia Iudicem, ait Filgueir. iuxta hanc ferre sententiam. Vide eum.

486 Inquires 2. quid aget Iudex, quando vtrinque probabiles æque opiniones dantur? Distinguendum est, si res divisibilis extat, inter partes dividenda est: si verò non potest dividi, debet, vel aliquomodo eas componere, vel per sortem litem dirimere, ait Filgueira, ego autem assero cum Torrecill. hic, num. 121. quod si leges non permittunt rem dividere, erit in arbitrio Iudicis, sententiam pro qua voluerit parte dicere; dummodò nihil pro eo arbitrio accipiat: quia damnatum est ab Alexand. VII. quod, id facere liceat.

TERTIA PROPOSITIO.

GENERATIM, DUM PROBABILITYTE, sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeat, confessi aliquid agimus, semper prudenter agimus.
Damnata.

EXPLANATIO.

487 Sentiendum est, quod non possumus generalitèr vt opinionibus tenuis probabilitatis, tam intrinsecæ, quam extrinsecæ, quia declaratur ab Innocent. dum contrarium damnat.

Præcipua tamen difficultas est: vtrum opinio, quæ non certò probabilis est, sed dubitatur positivè, an sit probabilis, id est, quæ probabilitèr tantum est probabilis, debeat affirmari esse in hac damnatione comprehensa, hoc est, esse tenuis probabilitatis, quæ practicari non debet?

488 Ad quod duplici responderetur sententia. Prima est Magist. Hozes, & Torrecill. negantium comprehendi, & aiunt, sufficere ad rectè operandum, quod opinio iudicetur probabilitèr probabilis: nam contrarium scrupulis obnoxium fuisset, & intollerabile onus certas probabilitates semper quærere. Contraria opinio est Filgueira, Lumbier, & Corella, qui affirmant forè idem opinionem esse probabilitèr tantum probabi-

lem, ac tenuis probabilitatis: nam cum opinione probabilitèr tantum probabili non operamur certitudine morali subiectiva, vt requiritur ad rectè operandum: quia dubitamus positivè de ipsa probabilitate, quæ fundamentum debet esse certitudinis moralis subiectivæ. Et hanc secundam probabiliorem iudico; & eam acerrimè, & copiosè defendit R. P. Fr. Andreas à Sancto Ioseph, in tom. 2. Crisol. Theol. Mor. verb. opinion. à num. 183.

489 Dices, quænam sunt opiniones tenuis probabilitatis.

Respondeo: non esse idem tenuis probabilitatis, ac minoris, & forè minus securæ probabilitatis; sed esse illas, quæ secum afferunt notam infimam, vel quia sunt infimæ notæ Authorum; & tunc erit probabilitas tenuis extrinseca, vel quia fulciuntur tenui ratione, & tenuem generant assensum, hoc est, cum magna formidine alterius partis, vel vt ab aliis dicitur, quia de earum probabilitate positivè dubitatur communiter, vel quia materiam satis labilem in practica favent; videatur Lumbier. in præfenti.

490 Non damnatur hic, quod in casu necessitatis, cuiuscumque materiæ, sequi possit opinio tenuis probabilitatis; quia hoc non est communiter, illam sequi, & ipsa necessitas auget in opinione probabilitatem; vt ait Lumbier.

Vide Villalob. tom. 1. tract. 1. dif. 8.